

בית הספר התיכון העירוני
"כל ישראל חברים"
אליאנס - חיפה

תוכנית לימודים ייחודית

במינהל עסקים

כתב : מאיר סומך

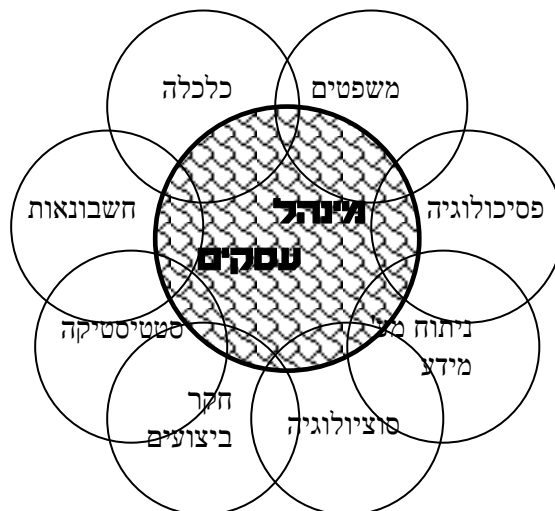
הרקע לתוכנית

אחת התופעות הבולטות והחשובות בחברה האנושית בכלל וזו המודרנית בפרט, היא מספרם הרב של ארגונים הפועלים במגוון תחומי החיים. מרבית הפעילויות התרבותיות, הכלכליות, המדיניות, החברתיות והחינוכיות מתנהלות בארגונים וחלק ניכר מההתרחשויות בארגונים אלה משפיע על הפרט, החברה, המדינה והקהילייה הבינלאומית.

הכרת המאפיינים, המבנים, דרכי ואופני הפעולה של הארגונים מקנה ללומד כלים לניתוח ולהערכה הדרושים לצורך הבנת תופעות שונות בכלכלה, בחברה, במדינה וביחסים הבינלאומיים.

בית הספר הפועל כמוסד וכארגון בפני עצמו בסביבה של ארגונים מחויב לענות לאתגרים שמזמנת ומציבה הסביבה הארגונית והחברה בכללותה. על ביה"ס לתת לתלמידיו את הכלים שיאפשרו השתלבות והשתתפות בסביבה הארגונית והחברתית. כלים אלה כוללים כישורי חיים, מיומנויות למידה, חשיפה למידע ורכישת ידע, פיתוח וטיפוח כישורים אורייניים כדוגמת חקר, הצגה (פרזנטציה), איתור וניתוח הזדמנויות עסקיות ועוד.

תחומי הידע והתוכן, לצד הכלים והכישורים שנסקרו לעיל באים לידי ביטוי בתחום של מינהל עסקים. תחום זה הנו אינטרדסציפלינארי המשלב תחומי דעת כגון, כלכלה, חשבונאות פינאנסית וניהולית, ניתוח מודלים כמותיים, ניתוח מערכות מידע, חקר ביצועים, משפטים, פסיכולוגיה, סוציולוגיה ועוד.

הלימוד האינטגרטיבי המשלב מספר תחומי ידע כפי שהוצג בתרשים, יוצר ומבנה תחום ידע באופן סינרגטי המרחיב ומעמיק את היריעה הנפרשת בפני התלמיד במהלך הלימוד וההתנסות בתוכנית לימודים זו ומכאן חשיבותה.

בשלוש השנים האחרונות מיושמת בביה"ס אליאנס חיפה תוכנית ייחודית מאומצת במינהל עסקים (תוכניתה של הגב' קרני שגב). תוכנית זו נלמדה כחלק מחטיבה של מקצוע מוגבר בכלכלה ובמינהל עסקים הכוללת שתי יחידות לימוד בכלכלה, שתי יחידות במינהל עסקים ויחידה חמישית הכוללת התנסות בסימולציות ניהול (פני"מ) וכתבת עבודת חקר משלימה.

במשובים שנערכו במהלך הוראת התוכנית הביעו התלמידים שביעות רצון גבוהה מהשילוב של לימודי הכלכלה ומינהל עסקים, וכן מהתכנים ומהכלים היישומיים אליהם התוודעו ורכשו במהלך לימודי התוכנית.

היות שעל פי ההנחיות שהוצאו בחוזר מנכ"ל לא ניתן להמשיך באימוץ התוכנית ולאור הצלחת התוכנית המאומצת והרצון ליישם לקחים שהופקו במהלך השנים בהן נלמדה, הוחלט לפתח תוכנית לימודים ייחודית בכלכלה ומינהל עסקים תוך התאמתה למאפיינים ולצרכים הייחודיים של בית הספר.

בתוכנית יושם דגש על שילוב של מאפייני התלמידים, מאפייני המורים, הסביבה הייחודית בה נמצא בית הספר וכן לתכניה הייחודיים של התוכנית.

בית הספר - תפיסתו החינוכית ומאפייניו

בית הספר התיכון העירוני "כל ישראל חברים" אליאנס – חיפה, הנו בית ספר שש שנתי הכולל חטיבת ביניים וחטיבה עליונה.

הרכב תלמידי בית הספר:

ביה"ס מאופיין באוכלוסיה הטרוגנית הכוללת תלמידים משכבות סוציו אקונומיות מגוונות. החלק הארי של התלמידים מתגורר בשכונות מבוססות ממעמד סוציו אקונומי בינוני וגבוה, כמו כן, קולט ביה"ס תלמידים ממעמד סוציו אקונומי נמוך יותר. ביה"ס נחשב לאחד מבתי הספר העירוניים המובילים באזור חיפה. חזון בית הספר נבנה כפועל יוצא מניתוח ואפיון התנאים המייחדים את ביה"ס לצד הדרישות שמציבה הסביבה, ומהיותו של ביה"ס סוכן חברות המכשיר את תלמידיו להסתגל ולהתמודד עם האתגרים המוצבים בפניהם.

תפיסתו החינוכית של בית הספר:

ביה"ס אליאנס - חיפה שם את התלמיד במרכז עשייתו. מטרתו לפתח את יכולותיהם הקוגניטיביות של תלמידיו בהתאם ליכולותיהם האישיות ובהתאם לאתגרים הסביבתיים, לטפח מצוינות יחד עם מתן מענה לצרכים הייחודיים של התלמיד כפרט. בנוסף, לשים דגש ולטפח את הרובד הרגשי והחברתי של התלמידים.

על מנת להשיג יעדים אלה, פועל ביה"ס במספר מישורים ומגבש תוכניות פעולה אופרטיביות.

בתוכניות אלה נקבעות קדימויות המהוות תוכנית עבודה המשלבת התאמה בין צורכי ביה"ס ובין התנאים והצרכים המשתנים בסביבתו. אחד הכלים להשגת המטרות והיעדים הנגזרים מחזון ביה"ס הוא בניית תוכניות לימודים ייחודיות. תוכניות אלה מביאות לכלל ביטוי דרכי הוראה מגוונות ותכנים משמעותיים לתלמיד, פיתוח למידה וחשיבה תוך מיצוי היכולות והכישורים האישיים, פיתוח סקרנות אינטלקטואלית ועוד. זאת בשילוב מאפייני המורים והסביבה בה נמצא בית הספר. התוכנית הייחודית במינהל עסקים המוצגת להלן נכתבה לאור המטרות והיעדים שבבסיס התפיסה החינוכית והתרבות הארגונית שהוצגה לעיל.

התפיסה הרעיונית של התוכנית : רציונאל התוכנית

תחום הדעת וארגונו

השילוב בין לימודי הכלכלה ומינהל העסקים מאפשר לימוד מקצוע מוגבר הנתפס כתחום דעת יישומי הנדרש בשוק העבודה ויש בו על מנת לספק ללומד את הכלים שיאפשרו השתלבות והשתתפות בסביבה הארגונית והחברתית. כלים אלה כוללים כישורי חיים, מיומנויות למידה, חשיפה למידע ורכישת ידע, פיתוח וטיפוח כישורים אורייניים כדוגמת חקר, הצגה (פרזנטציה), איתור וניתוח הזדמנויות עסקיות ועוד. בהקשר זה, חשוב לציין כי בשנים האחרונות התחום של לימודי מינהל עסקים הנו תחום נדרש הנלמד במוסדות להשכלה גבוהה. תוכנית הלימודים המוצעת, יש בה לפתוח צוהר ולחשוף את התלמידים לתחומי הלימוד ובכך להגדיל את הקשר והזיקה בין לימודי התיכון ללימודים במוסדות להשכלה גבוהה בתחום דעת זה.

היסוד המארגן של התוכנית :

היסוד המארגן בתוכנית לימודים זו הוא **ניהול ארגונים עסקיים והכרת מרכיבי קבלת החלטות ניהוליות תוך התמקדות והבנת הסביבה החברתית, הכלכלית והעסקית של הארגונים**. תוכנית הלימודים מתמקדת במספר תחומים המהווים חלק מהותי בארגונים בכלל ובארגונים עסקיים בפרט. תחומים אלה כוללים: מבוא לארגונים, יסודות הניהול והתנהגות ארגונית, ניהול משאבי אנוש, ניהול השיווק – יסודות השיווק, תכנון אסטרטגי בשיווק, ניהול פיננסי – מבוא לחשבונאות פיננסית וניהולית, מימון וניתוח כדאיות.

שיקולי הדעת לבחירת היסוד המארגן העומד בבסיס התוכנית ונושאי הלימוד

נובעים מהעובדה שארגונים בכלל וארגונים עסקיים בפרט מהווים, כאמור, מרכיב מרכזי בחברה המודרנית.

באזור חיפה, מרוכזים ארגונים עסקיים רבים ובכלל זה ריכוז גבוה של חברות ומיזמים המאופיינים בטכנולוגיות עתירות ידע. חשיפת התלמידים לסביבה החברתית והעסקית של ארגונים לצד הקניית הידע בתחום של ניהול יש בהם על מנת לאפשר לתלמידים הבנה של התהליכים התוך והבין ארגוניים והשתלבות בעתיד בסביבה זו.

בנוסף, הגידול הניכר בסקטור העסקי גורם להגברת התחרות בין הארגונים השונים. סביבה תחרותית מבליטה ומדגישה את חשיבות ה**הוראה** של תהליכי קבלת ההחלטות בארגונים, תוך הקניית הכלים הבסיסיים העומדים לרשות הדרגים הניהוליים.

שיקול נוסף בבחירת נושאי הלימוד נובע מההכרה בחשיבות המשאב האנושי כמנוף עיקרי לפיתוח ארגונים, עובדה המדגישה את הצורך בהקניית תיאוריות בניהול משאבי אנוש, כדוגמת מיון עובדים, הנעת עובדים ועוד. פן נוסף לחשיבות המשאב האנושי בא לידי ביטוי בביקוש הגובר והולך של ארגונים רבים לאנשים בעלי השכלה פורמאלית בלימודי ניהול ומינהל עסקים המשתלבים בדרג הניהולי.

התלמיד וצרכיו

היות שבית הספר אליאנס חיפה מאופיין באוכלוסיה הטרוגנית, תוכנית הלימודים במינהל עסקים על תכניה וגווניה עשויה לתת מענה לאותם תלמידים החשופים לנושאי הניהול ומינהל העסקים בעיקר דרך תחומי העיסוק של הוריהם. התוכנית תיתן מענה לתלמידים אלה בעיקר בלימוד היסודות התיאורטיים והמעשיים המאפיינים ארגונים עסקיים, ובכך תעמיק את רמת המודעות של תלמידים אלה לתהליכים תוך ובין ארגוניים המעצבים את הסביבה החברתית, הכלכלית והעסקית במשק הישראלי ובמשקים אחרים. לתלמידי ביה"ס המשתייכים למעמד סוציו אקונומי נמוך יותר ושאינם מתוודעים לנושאים הללו באמצעות המעגל המשפחתי והחברתי ובאופן בלתי אמצעי, תרומתה של התוכנית תבוא לידי ביטוי בעצם חשיפתם למגוון הנושאים הנלמדים, תוך הקניית מיומנויות וכלים בסיסיים בתחום של ניהול ומינהל עסקים, ובכך לזמן ולפתוח אפשרויות ללימודי המשך בעתיד. מתוך מודעות להרכב התלמידים בבית הספר ולשונות בין התלמידים, נבחרו תחומי

תוכן מגוונים, לצד מגוון דרכי הוראה והתנסויות, כפי שיפורטו בהמשך, במטרה לאפשר השתלבותם של תלמידים בעלי יכולות וכישורים שונים.

מאפיינים ונתונים אודות אוכלוסיית התלמידים שילמדו בתוכנית:

אוכלוסיית התלמידים שילמדו בתוכנית המוצעת הנה הטרוגנית, מהסיבות שהוצגו לעיל וכן, היות שבמסגרת בחירת מקצועות הלימוד המוגברים (היקף של 5 יחידות לימוד), נדרשים התלמידים לבחור שני מקצועות מוגברים מתוך אשכולות לימוד מוצעים. ניתן להניח שיצטרפו לתוכנית תלמידים שמקצוע המוגבר הנוסף שלהם שונה. לדוגמה, שילוב של מקצועות מדעיים כגון, פיסיקה, ביולוגיה, כימיה עם תוכנית זו; לימודי תקשורת, גיאוגרפיה, מחשבים עם תוכנית זו ועוד. יחד עם זאת, לאור הניסיון המצטבר בהוראת מקצוע בהיקף של 5 יחידות לימוד בכלכלה ובמינהל עסקים, וכן בבחינת התוכנית המוצעת, נקבעה דרישות סף לקבלת תלמידים לתחום לימודים זה. הקריטריון שנקבע הוא לימוד מתמטיקה ברמה של 4 יחידות לימוד בציון של 80 ומעלה, ותלמידים הלומדים מתמטיקה ברמה של 5 יחידות לימוד. קריטריון זה נקבע היות שבמהלך הלימודים התלמידים נדרשים לנתח ולהציג תהליכים ארגוניים במודלים גראפיים ומתמטיים.

מאפיין נוסף בא לידי ביטוי נוכח העובדה שבקרב תלמידי התוכנית במתכונתה הנוכחית, רבים התלמידים שלהוריהם נגיעה ישירה לתחומי הדעת הנלמדים אם בהשכלתם ואם בעיסוקם. בין ההורים ניתן למצוא בעלי עסקים פרטיים, מנהלים, אנשי שיווק ומכירות, רואי חשבון, עורכי דין ועוד. לאור נתון זה, אנו מעודדים מעורבות ותרומה פעילה של ההורים לתוכנית במתן הרצאות לתלמידים, ביקור במקומות העבודה של ההורים וכד'. הרחבת תחומי הדעת של התוכנית המוצעת, תאפשר המשך והרחבה של שילוב ההורים במסגרת הרצאות ופעילויות העשרה בהתייחס לנושאים הנלמדים.

המורה ותפקידיו

התוכנית משלבת את התפיסות המסורתיות בדבר תפקידו של המורה כמקור מידע. יחד עם זאת, שמה דגש נרחב על תפיסת המורה כמתווך, מנחה ושותף בתהליכי הלמידה.

נתונים ומאפיינים של המורה העתיד ללמד את התוכנית

יש לציין ולהדגיש שהמורה העתיד ללמד את התוכנית, **מאיר סומך**, הנו מחבר וכותב התוכנית. ככזה, הוא מתמצא ובקיא בכל היבטיה וביטוייה.

מאיר מלמד בבית הספר במהלך ארבע השנים האחרונות את התוכנית המאומצת של ביה"ס זלמן שז"ר המשלבת לימודי כלכלה ומינהל עסקים. מאיר הנו בוגר כלכלה ובעל תואר שני במנהל עסקים. במסגרת ההיערכות להוראת התוכנית המאומצת במינהל העסקים, השתתף בהשתלמויות למורים, היה שותף לכתיבת בחינות הבגרות בשנים האחרונות ולוקח חלק במפגשי המורים המלמדים את התוכנית הייחודית בהנחיית הגב' קרני שגב. בנוסף, משתלם בתוכנית הלימודים החדשה בכלכלה. מאיר השתתף בהשתלמות בארגון ובהנחיית המרכז הישראלי לניהול בנושא "משחק העסקים" - פרויקט ניהול משק (פנ"מ). הוא מלמד ומנחה תחום זה בשני בתי ספר בחיפה כיחידת לימוד חמישית במסגרת לימודי כלכלה ומינהל עסקים. בנוסף להשכלתו הפורמאלית ולהשתלמויות בתחומי הדעת השונים, למאיר ניסיון מעשי בניהול מרכז הדרכה של החברה להגנת הטבע וכן בהנחיית סדנאות לעובדים בנושאים של שיווק, ניהול שירות, תהליכי קבלת החלטות, עבודת צוות ועוד. הכשרתו הפורמאלית וניסיונו המעשי, לצד היותו מחבר וכותב התוכנית יש בהם על מנת ליצור את התנאים המרביים להתאמתו להוראת התוכנית וליישומה המיטבי.

ייחודיות התוכנית

תוכנית הלימודים במינהל עסקים הנה תוכנית בהיקף של שתי יחידות לימוד, העוסקת בעיקרה בהיבטים ארגוניים וניהוליים כפי שיפורט בהמשך. תוכנית זו תהווה תוכנית משלימה ללימודי הכלכלה בבית הספר הנלמדים בהיקף של שתי יחידות לימוד וכן ליחידה החמישית המורכבת מפנ"מ ומעבודת חקר משלימה בנושא ארגונים. בהקשר זה, חשוב לציין שעבודת החקר מהווה חלק מהדרישות של יחידת הלימוד החמישית במסגרת הפנ"מ ואינה מהווה מטלה במסגרת תוכנית הלימודים הייחודית. התוכנית הכוללת, בהיקף של חמש יחידות לימוד, הנה תוכנית רב תחומית ובין תחומית, המשלבת את תחומי הלימוד בכלכלה לצד חקר ארגונים וכן התנסות פעילה של התלמידים בניהול ובחקר ארגון. תוכנית זו יש בה על מנת להכשיר את התלמידים להכיר ולנתח תופעות ארגוניות תוך התוודעות למרכיבי השיח בתחום האינטגרטיבי של לימודי הכלכלה ומינהל העסקים.

כאמור, קדמה לכתיבת תוכנית זו יישום של תוכנית מאומצת במינהל העסקים שהתמקדה בשיווק ובמימון. במהלך הוראת התוכנית בלטו בחסרונם תחומי ידע בארגונים, בהתנהגות ארגונית ובניהול כגון סוגי ארגונים, מבנים ארגוניים, תפיסות ושיטות ניהול. נושאי הלימוד נלמדו כיחידות עצמאיות, דבר שפגם, להערכתנו, ביכולת להעביר תמונת מציאות רחבה ומלאה יותר במרכיבי ההתנהגות וההתנהלות של הארגונים.

בתוכנית הלימודים המוצעת, ישנה הרחבה של נושאי הלימוד תוך שימת דגש על הקשרים בין הנושאים ועל יחסי הגומלין ביניהם מנקודת מבט ניהולית רחבה יותר. התלמיד נחשף למכלול נושאים ולרמת מורכבות גבוהה בדומה למציאות הניהולית. לצד הקניית הידע התיאורטי והכלים הניהוליים, נחשפים התלמידים לפעילות יישומית חווייתית הכוללת סיורים בארגונים וכן הרצאות של אנשי אקדמיה ושל בעלי תפקידים ניהוליים בארגונים שונים. פירוט של הסיורים המתוכננים וההרצאות יוצג בהמשך.

דגש נוסף הוא עידוד מעורבות פעילה ושילוב הורים ו/או אנשי מקצוע המשתייכים לרשת החברתית של התלמידים ומשפחותיהם בתכני הלימוד כמרצים אורחים ומארחים דבר היוצר קשר בין התכנים הנלמדים בבית הספר לבין הקהילייה העסקית. בשנת הלימודים תשס"ד הורים הרצו בנושאים של שיווק, שיקולים בהקמת עסק וניתוח מתחרים. התלמידים גילו עניין רב במהלך ההרצאות וכן יישמו היבטים תיאורטיים שנלמדו בכיתה בשאלות שהפנו להורים המרצים. פן נוסף הוא שימוש בסרטי וידאו מקצועיים ואחרים להמחשה, הדגמה ויצירת גירויים בנושאי הלימוד השונים.

הרכב הלימודים הכולל כלכלה ומינהל עסקים וכן יחידה נוספת של משחק סימולציה בניהול (פנ"מ) מאפשר לתלמידים ליישם את חומר הלימוד באופן חווייתי ומאתגר בו הם נדרשים לנהל חברה הנסחרת בבורסה בתנאים של תחרות ואי וודאות בדומה למצבים מעולם העסקים.

הערך המוסף של התוכנית הוא בין השאר בפיתוח אוריינטציה ניהולית הכוללת יכולת ניתוח וקבלת החלטות, מנהיגות ואוריינטציה יזמית שיש בהן להכשיר ולאמן את התלמידים בהתמודדות עם הדרישות והאתגרים שמציבה החברה בחיי היום יום גם מעבר לתחום של הכלכלה ומינהל העסקים.

מטרות התוכנית

מטרות על ומטרות כלליות

- הכרת המאפיינים, המבנים ודרכי הפעולה של ארגונים, תוך הקניית ידע תיאורטי וכלים לניתוח והערכה של פעילות ארגונית שיאפשרו השתלבות בסביבה ארגונית.
- הקניית כלים לניתוח תהליכים ומאפיינים בתחום הניהול והמינהל המייחדים את מדינת ישראל וכן תהליכים אוניברסאליים בעולם העסקי.
- פיתוח חשיבה ביקורתית ויצירתית בניתוח ובפתרון בעיות תוך שימוש במקורות מידע מגוונים כדוגמת דוחות כספיים, עיתונות, אתרי אינטרנט רלבנטיים ועוד.
- הקניית כלים ויישומם בקבלת החלטות בחיי הפרט כצרכן, כיצרון, כעובד וכמנהל.
- פיתוח יזמות אישית וארגונית תוך בחינת סיכונים וסיכויים.

מטרות אופרטיביות של תוכנית הלימודים

בתחום הקוגניטיבי:

- הקניית מיומנויות קוגניטיביות על פי הטקסונומיה של בלום והטקסונומיה של דוד פסיג (ידע, הבנה, יישום, אנאליזה, סינתזה, הערכה והשבחה).
- התלמיד יכיר מושגים ומונחים וכן תיאוריות בתחום הארגונים וניהול הארגונים.
 - התלמיד יבין תהליכים פנים ארגוניים ובין ארגוניים.
 - התלמיד יזהה וינתח תהליכים פנים ארגוניים ובין ארגוניים.
 - התלמיד יישם את התיאוריות הנלמדות בניתוח מקרים (case study). לדוגמה, התלמיד יזהה שיטות לפילוח שוק, בידול ומיצוב, אסטרטגיות מוצרים, אסטרטגיות המחרה וישווה את האסטרטגיות השונות של פירמה ביחס לפירמות מתחרות.
 - התלמיד יידרש להציע חלופות אסטרטגיות לפירמות על סמך ניתוח אירועים.
 - התלמיד יכיר כלי ניתוח ומחקר בסיסיים המקובלים בתחום מינהל העסקים כגון דוחות כספיים, דוחות הנהלה ועוד.

- התלמיד יישם ניתוח ומחקר בסיסיים המקובלים בתחום מינהל העסקים כגון ניתוח והצגת דוחות כספיים, דוחות הנהלה ועוד.

לדוגמה, התלמיד יידרש לנתח דוחות כספיים של פירמה על פני מספר תקופות ולהציג את המגמה המתקבלת.

בתחום הריגושי ערכי:

- התלמיד ייחשף למאפייני, למרכיבי ולהשפעות התרבות והאקלים הארגוניים.
- התלמיד יפתח מודעות להיבטים תוך ובין אישיים בארגונים (תקשורת ארגונית והנעת עובדים).

הקניית מיומנויות

- התלמיד ילמד ויתנסה בחיפוש ואיתור מקורות מידע מקוונים, ספרות מחקרית ועוד.
- התלמיד ירכוש מיומנויות בשימוש במחשב ככלי לחיפוש, איסוף, ארגון ואחסון מידע וככלי ניהולי.
- התלמיד ירכוש כלים בסיסיים ומיומנויות בתחומי הניהול כגון, ניתוח דוחות כספיים, חקר שווקים, וניתוח אירועים.
- התלמיד יתנסה בקבלת החלטות בתנאים של תחרות ומחסור.

דרכי הוראה, למידה והערכה (הל"ה)

יושם דגש על שילוב מגוון שיטות ודרכי הוראה, וזאת במטרה לשלב למידה משמעותית וחוויתית לצד מתן מענה לשונות בין התלמידים בכל הקשור לסגנונות למידה. כמו כן, התלמידים ילמדו באורח בלתי אמצעי במפגשים עם מנהלים ובעלי תפקידים נוספים בארגונים שונים, יזמים, אנשי מחקר ועוד.

בין דרכי ההוראה ניתן לציין הרצאות, סיורים בארגונים שונים, ניתוח אירועים, צפייה וניתוח סרטים בנושאים רלבנטיים.

סיורים לימודיים

דרישות מהתלמיד	מטרות הסיור	יעד הסיור	הכיתה
ראה : דף הכנה לסיור לימודי להלן	היכרות עם המאפיינים הארגוניים של שני המפעלים השוואה בין המאפיינים הארגוניים של מפעל היי טק ומפעל לייצור מזון. מפגש עם מנהל משאבי האנוש בשני הארגונים.	ביקור באלביט חיפה ובמפעל הסלטים של שטראוס בצומת אחיהוד	י"א
	סקירה היסטורית של הבורסה והרשות לניירות ערך, היכרות מקרוב עם התנהלות שוק ניירות הערך בזמן אמת.	סיור לימודי לבורסה לניירות ערך.	י"ב

דוגמה לדף הכנה לסיור לימודי במנהל עסקים

חלק ראשון

מידע כללי אודות הסיור

תוכנית הסיור, מטרתיו והנושאים העיקריים בהם נתמקד....

חלק שני

מטלות לתלמידים

1. חפשו מידע אודות החברה בה נבקר והכינו דף מידע אודות החברה הכולל את הפרטים הבאים: שם החברה, תחום פעילות - ענף (יש לציין קווי מוצר ומוצרים עיקריים), וותק בענף, מספר מועסקים, פריסה ארצית ו/או עולמית, שווקים וקהלי יעד עיקריים בארץ ו/או בחו"ל, נתח השוק של החברה ומתחרים עיקריים.
2. חפשו ידיעה שהתפרסמה אודות החברה (אינטרנט, עיתונות ומדיה). סכמו בקצרה את הידיעה והציגו את הסוגיה העיקרית בה עוסקת הידיעה.
3. על סמך המידע המוקדם שאספתם אודות החברה והחומר הנלמד בכיתה, נסחו לפחות שלוש שאלות אותן ניתן יהיה לשאול את נציגי החברה שנפגוש במהלך הסיור.

דו"ח סיור

1. סכמו בקצרה את המאפיינים העיקריים של הפירמה בהתבסס על המידע שהועבר במהלך הסיור (יש להציג מידע נוסף על המידע המוקדם שאספתם במטלה המקדימה לסיור).
2. בהתבסס על המידע ועל התרשמותכם במהלך הסיור הציגו ניתוח S.W.O.T הכולל התייחסות לסביבה החיצונית - ניתוח הזדמנויות ואיומים והתייחסות לסביבה הפנימית - ניתוח נקודות חוזק וחולשה. בניתוח יש להתייחס לנושאים הבאים בהתאמה למידע הזמין ולנושאים שהודגשו במהלך הסיור:
 - שיווק - מוניטין, נתח שוק, איכות מוצרים, המחרה, קידום מכירות, הפצה, חדשנות.
 - כספים - הון וגיוס הון, תזרים מזומנים, יציבות פיננסית וכדומה.
 - ייצור - מתקנים, טכנולוגיה, כושר ייצור וכדומה.
 - ארגון - מבנה ארגוני, כוח אדם וכדומה.
3. בהתבסס על הניתוח שערכתם הציגו פתרון אפשרי לאחת מנקודות החולשה המאפיינות את הפירמה. נמקו הצעתכם.

הרצאות

ההרצאות נועדו להעשרת התלמידים ובעיקר לאפשר ולעודד הורים לקחת חלק פעיל בתוכנית. יש לציין כי תוכנית ההרצאות נתונה לשינויים בהתאם לעיסוקי ההורים, לדינאמיקה של השיעורים ולהזדמנויות נוספות. השאיפה היא לקיים לפחות שתי הרצאות במהלך כל שנת לימוד.

מטרת ההרצאה	שם המרצה ותפקידו	נושא ההרצאה	הכיתה
סקירת תהליך המיצוב והמיתוג מחדש של מותג שוקולד הפרה.	מנהלת המותג "שוקולד הפרה" בחברת שטראוס – עלית.	שיווק ומדיניות מוצרים	יא
הצגת שיטות עדכניות בחקר ארגונים תוך שילוב דוגמאות למאפיינים ארגוניים כפי שהם באים לידי ביטוי בשטח.	הגב' דיטי בוכנר יועצת ארגונית	מגמות בחקר התנהגות ארגונית ומאפיינים ארגוניים.	יא
מפגש עם יזם והכרת תהליך הזימות מנקודת מבטו	יזם (יצרתי קשר עם המרכז לטיפוח יזמות בחיפה)	יזמות עסקית	יב
	טרם נקבע / תלוי בעיסוקי ההורים המתנדבים להרצות.	רואה חשבון / ברוקר	יב

ניתוח אירועים וצפייה בסרטים

במהלך הלימודים ישולבו סרטי וידאו המשמשים ככלי עזר בהוראה וכן באפיון וניתוח תהליכים פנים ארגוניים וכן יחסי גומלין עם סביבת הארגון. המטרה העיקרית בשילוב הסרטים הנה גיוון דרכי ההוראה, גירוי ויצירת סקרנות ועניין וכן לשם היכרות עם ארגונים הפועלים מחוץ לגבולות הארץ, וכן לשם השוואה בין אסטרטגיות שונות הבאות לידי ביטוי בסרטים. להלן מבחר סרטים שיוצגו בפני התלמידים:

הנושא	שם הסרט	הערות
ניהול	המטרה	דרכים לקבלת החלטות, שיפור פריון העבודה, זיהוי צווארי בקבוק וטיפול עבודת צוות.
מנהיגות	ראשון בין שווים	דרמה משעשעת המדגישה כישורי מנהיגות הדרושים לניהול צוות.
תרבות ארגונית	כוחו של חזון	בניית חזון, חשיבותו של חזון המעצב את התרבות והאקלים הארגוני.
מוטיבציה והנעת עובדים	FISH	תיאור שוק הדגים בסיאטל בו העובדים יוצרים מקום עבודה מעניין, מהנה ואנרגטי יותר.

התלמידים יתבקשו למלא דף צפייה בו יידרשו לאתר ולנתח את הסוגיות המרכזיות בסרט תוך התייחסות לבסיסי הידע התיאורטי שנלמד.

הנחיות לצפייה וניתוח סרט

שם הסרט _____

במהלך הצפייה בסרט הנכם מתבקשים לרשום בקצרה:

- מהם הנושאים המרכזיים בהם עוסק הסרט?
- אילו בעיות מודגשות בסרט?
- ציינו דרכי טיפול ייחודיות הבאות לידי ביטוי בסרט.
- כתבו שלוש הצעות לדיון בעקבות הצפייה בסרט.

בעקבות הצפייה המונחית ייערך דיון בכיתה להדגשת נקודות מרכזיות וקישורם לנושאים הנלמדים.

מספר כולל של יחידות הלימוד בתוכנית

תוכנית הלימודים הינה בהיקף של שתי יחידות לימוד. כל יחידת לימוד כוללת 90 שעות. התוכנית תלמד במשך שנתיים החל מכיתה י"א. בכיתה י"א יילמדו בהיקף כולל של 90 שעות הנושאים הבאים:

- מבוא לארגונים
- מבוא לניהול
- ניהול משאבי אנוש
- מבוא לשיווק
- ניהול השיווק
- אסטרטגיות בשיווק ותכנון עסקי – תכנון אסטרטגי מכוון שוק
- מדיניות מוצרים – מחזור חיי המוצר
- המחרה

בכיתה י"ב יילמדו בהיקף כולל של 90 שעות הנושאים הבאים:

- יזמות עסקית
- המבנה הארגוני של הפירמה – צורות התארגנות עסקית
- יסודות החשבונאות – הדוחות הכספיים של הפירמה, ניתוח דוחות כספיים.
- דרכי גיוס הון
- שוק ההון בישראל
- תכנון פיננסי באמצעות נקודת האיזון
- חישובי ריבית
- בחינת כדאיות השקעות

דרכי הערכה

המרכיב העיקרי בהערכה השוטפת יתבסס על מבחנים, בחנים ודוחות סיור.

פירוט מרכיבי ההערכה השוטפת (ציון לתעודה בית ספרית)

אחוז	כלי ההערכה
50%	מבחנים בכתב (2 מבחנים במחצית)
15%	בחנים (2 בחנים במחצית)
10%	דוחות סיור
10%	הגשת עבודות בית ותרגילים
15%	נוכחות בשיעורים

דרכי הערכה סופיות

בבחינת דרכי הערכה הסופיות של תוכנית הלימודים הייחודית הוחלט, בשיתוף ובהתייעצות עם המרכזת הפדגוגית של בית הספר הגב' אתי גולדשמיד, לקיים מבחן בגרות שייכתב על פי הכללים של המדור לפיקוח על תוכניות לימודים ייחודיות. אנו רואים חשיבות רבה לשילוב הערכה חלופית מסגרת התוכנית המוצעת. יחד עם זאת הוחלט להתמקד בשלב ראשון ביישום והטמעת התוכנית בבית הספר, בהכנת חומרי למידה, מערכי שיעור, הפקת ויישום לקחים. לאחר תקופת ההטמעה, נבחן ונשאף לשלב דרכי הערכה נוספות ביניהן, שילוב הערכה חלופית בעזרת תלמידי (פורטפוליו) והערכת מטלות שיהוו מרכיב נוסף במתן הציון הסופי.

יש לציין כי במהלך החדרת התוכנית נשלב מטלות בנוסף למבחנים ובחנים כדוגמת דוחות סיור, ניתוח אירועים, סקירת עיתונות, ניתוח סרטים ועוד. אלה יהוו מרכיב בציון התלמיד במהלך השנה וכדגם התנסות להפיכתם בעתיד לכלי הערכה נוספים וחלופיים.

ביבליוגרפיה

- אדיג'יס, י. (1991). **צמיחה והתחדשות בארגונים**. המרכז הישראלי לניהול.
- בהר, י. (1988). **יסודות החשבונאות. יחידות 1 - 10** האוניברסיטה הפתוחה, תל – אביב.
- בר חיים, א. (1994). **התנהגות ארגונית**. האוניברסיטה הפתוחה, תל – אביב.
- בר חיים, א. (1998). **ניהול משאבי אנוש**. האוניברסיטה הפתוחה, תל – אביב.
- גזיאל, ח. (1990). **מחשבה מינהלית בת זמננו**. רמות, אוניברסיטת תל אביב.
- דרוקר, פ. **אתגרי הניהול במאה ה 21**. הוצאת מטר.
- נחמיאס, א. (1998). **תורת המימון- ניהול פיננסי של גופים עסקיים**. האוניברסיטה הפתוחה, תל – אביב.
- סמואל, י. (1990). **ארגונים, מאפיינים, מבנים ותהליכים**. אוניברסיטת חיפה – זמורה ביתן, תל – אביב.
- פורטר, מ. (1991). **אסטרטגיה תחרותית**.
- פרי, מ. **אסטרטגיה של יתרון תחרותי**.
- קוטלר, פ.; הורניק, י. (2000). **ניהול השיווק**. האוניברסיטה הפתוחה, תל – אביב.
- Stevenson. H, H. Roberts. M,J. & Grousbeck. H,I. (1994) **New business Venture and the entrepreneur.**

